

Lov af 24. August blev til, og i saa Henseende er der efter min Opfattelse altsaa i Virkeligheden intet som helst at kritisere. Nu er jo imidlertid Bjærgningen af Aarets Høst, i hvert Fald i den store Almindelighed, forlængst tilendebragt, og nu præsenteres der os Regningen for den Indrømmelse, som Landbruget fik til Støtte for sine Høstarbejders Fremme, derigennem at Lovforslagets Paragraffer 2 og 3 kræve Indkaldelse til næste Aar af det Mandskab, som i Aar slap for Indkaldelse. Heller ikke derimod har jeg noget at erindre, jeg finder det ganske naturligt. Men den foreliggende Situation repræsenterer altsaa „Dagen derpaa“, det Tidspunkt, hvor der i Regelen er Stemning for at se nøgternt paa en foreliggende Sag, og hvor der in casu efter min Opfattelse turde være Plads for det Spørgsmaal, om der ikke er nogen Anledning til fremtidig med nogen Varsomhed at optage Tanken om en Udsættelse af Aarets Efteraarsmanøvrer. Det maa jo nemlig erindres, at en saadan Foranstaltning har baade sin Gevinst- og sin Tabsside. Gevinstsiden for Landbruget er i dette Tilfælde den Omstændighed, at det i Aar til Raadighed for sit Høstarbejde fik et saa og saa stort Antal Hænder, som ellers vilde være blevet det unddraget ved Indkaldelse til Manøvrerne. Paa den anden Side have vi saa Tabet, og der stiller det sig saaledes, at Landbruget faar næste Aar at afgive nøjagtigt det samme Antal Hænder, som det i Aar havde til Disposition for Høstarbejdet, det samme Antal Hænder ud over næste Aars ordinære Indkaldelse. Og dertil kommer den ret følelige Ulempe, som Udsættelsen af Manøvretjenesten til næste Aar maa antages at repræsentere for en stor Del af dem, der i Aar slap for Indkaldelsen. Jeg er opmærksom paa, at der med al ønskelig Omsigt og Hensyn tagen har været aabnet de paagældende Adgang til at komme til allerede i Aar at indfri deres Manøvrepligt, en Adgang, der, efter hvad der oplystes ved Sagens Fremsettelse i det andet Ting, blev benyttet af 684 værnepligtige; men selv om jeg erkender, at der for det Mandskab, der kommer Landbruget til gode ved dets Høstarbejde, vel neppe var saa stor Ulempe forbundet med at udsætte Manøvrerne til det følgende Aar, som der vilde være for Folk i andre Samfundsklasser, tror jeg dog, at Forholdet er dette, at hvis man nu vilde spørge de paagældende, om de dog egentlig ikke vilde have foretrukket, at Efteraarsmanøvrerne havde

faaet det normale Forløb, saa vilde sikkert den overvejende Del have besvaret dette Spørgsmaal bekræftende, for saa vidt som de i saa Fald vilde have overstaaet den Manøvre, som de nu have til gode. Jeg har set, at der i det andet Ting fra forskellige Sider er rejst Krav om, at de paagældende Manøvrer ikke blot skulde være udsatte, men at de fuldstændig skulde bortfalde for de paagældende værnepligtige. Denne Opfattelse kan jeg ikke tiltræde. Helt bortset fra den Ulighed for Loven, som derved vilde fremkomme mellem dem, der paa Anmodning have aftjent deres Manøvre-Værnepligt i Aar, og dem, der efter Forslaget i Aar skulle indkaldes til næste Aar, saa vilde en Efterkommelse af det saaledes rejste Krav jo være i Strid med Bestemmelserne i de organisatoriske Love. Altsaa, jeg finder det naturligt, at Forslaget er affattet saaledes, som det her ligger for, men Resultatet af mine Betragtninger bliver derfor, at der turde være al Anledning til fremtidig med megen Varsomhed at rejse Krav om Udsættelsen af Aarets ordinære Efteraarsmanøvrer, og jeg tror, at Landbruget vil have lettere ved at resignere og modstaa eventuelle Fristelser paa dette Punkt ved at stille sig Omfanget af den Støtte klart, som denne Bortfalden af Efteraarsmanøvrerne betyder for dets Høstarbejde. Efter hvad der er mig oplyst, var det 5,700 Mand, der ved Loven af 24. August bleve fritagne for i indeværende Efteraar at møde til Manøvrer. 5,700 Mand er et ret imponerende Tal. Hvor stort et Antal af de paagældende værnepligtige der er kommet Landbrugets Høstarbejde til gode, er tvivlsomt, det lader sig slet ikke beregne. Men for ikke at sigtes for tendentiøs Fremstilling af Sagen skal jeg gaa ud fra, at alle disse 5,700 kunne have medvirket ved Høstarbejdet, og fra det Synspunkt set er det altsaa et ret imponerende Tal. Men maalt efter Antallet af Kommuner bliver det knapt 5 Personer for hver Kommune, og i Forhold til Landets Hartkorn bliver det 1 Mand for hver 65 Tdr. Hartkorn eller 1 Mand for hver 12 à 15 Bøndergaarde af Middelstørrelse, og saa tager Tallet sig ikke slet saa imponerende ud. Endnu mindre betyder det, naar man holder sig for Øje, at Indkaldelsen til Manøvrerne gjaldt den 12. September, et Tidspunkt, paa hvilket en stor Del af det mindre Landbrug paa Øerne allerede havde indhøstet, og et Tidspunkt, paa hvilket man vel nok tør sige, at noget som Halvdelen af Landets Høst var hjembjærgt. Resultatet bliver da det,